

# VI

## 2.4.4.4. Funkcija finansiranja

- Mada su u literaturi prisutnije već navedene funkcije, kapital kao deo pasive banke ima i funkciju izvora finansiranja.
- Dok nefinansijske firme koriste kapital za finansiranje velikog dela svojih aktivnosti, finansijske firme relativno malo koriste ovakav način finansiranja u odnosu na ukupan obim svojih aktivnosti.
- Prvo, finansijske firme povlače značajna i jeftina depozitna sredstva sa tržišta,
- Drugo, mnoge nefinansijske firme i pojedinci imaju relativno mala sredstva koja nezavisno jedni od drugih ne mogu efikasno plasirati,
- Treće, kreditori smatraju banke manje rizičnim institucijama, jer im je aktiva likvidnija od aktive nefinansijskih firmi.
- Za banku su relevantne dve vrste rizika:
  - ❖ poslovni i
  - ❖ finansijski.
- Banka može angažovati dodatni kapital na dva načina:
  - 1. eksterno, zaduživanjem na osnovu emisije obveznica na period duži od pet godina, ili prodajom običnih (vlasničkih) akcija i
  - 2. interno na bazi neraspoređenog profita.

### **2.4.6. Sklonost banke ka povećanom korišćenju finansijskog leveridž efekta**

- U logici je bankarskog mehanizma da pretežno koristi tuđa sredstva, čime je banka u poziciji da koristi efekte finansijskog leveridža.
- Postavlja se pitanje zašto banke veruju da su u poziciji da bez većih "kazni" povećavaju prinos na sopstveni kapital, korišćenjem finansijskog leveridž efekta?
- Kao specijalisti banke su bile u mogućnosti da pribavljaju najrelevantnije informacije, da ih obrađuju i nakon toga plasiraju.
- Potencijalni negativni efekti finansijskog leveridža primoravaju posloводство banke na mnogo racionalnije poslovanje, jer iz tekućeg dohotka mora otplaćivati dug.

## 2.4.7. Strategije rasta kapitala

- S obzirom da je kapital deo bilansa stanja (pasive), njegovo kvantificiranje i dinamiziranje se sagledava najpre kroz bilans stanja, a potom i preko bilansa uspeha.
- Planirani bilans uspeha se zasniva na različitim kvantnim scenarijima, nekamatonskim prihodima i rashodima, na osnovu čega se izvlači zaključak o mogućoj visini profita.
- Zatim, na osnovu projektovanog bilansa uspeha dolazi se do saznanja o planskim veličinama profita i dividendi, što je osnov za utvrđivanje kvantuma internog kapitala (preko zadržanih profita).
- Prethodno utvrđen kvantum dodatnog kapitala može se ostvariti simultanom primenom sledećih strategija.
  - Prva strategija se zasniva na smanjenju aktive, uz nepromenjeni nivo bankarskog kapitala, ali uz smanjenje osnovice koju propisuju regulativni organi za formiranje adekvatnog nivoa kapitala.
  - Druga strategija porasta kapitala se zasniva na smanjenju isplaćenih dividendi akcionarima, čime se povećava iznos zadržanih profita, time i iznos interno generisanog kapitala.
  - Treća strategija se zasniva na emisiji novih akcija na finansijskom tržištu, pri čemu je bitna odluka o vremenu i mestu emisije i plasmana novih akcija.

### 2.4.8. Stopa kapitalizacije

- Stopom kapitalizacije se kvantificira proces međusobno uslovljenog rasta bankarskih plasmana i sopstvenog kapitala banke.
- Shodno tome, stopa kapitalizacije predstavlja odnos između formiranog kapitala i odgovarajućih bilansnih agregata banke.
- Banci su na raspolaganju dve alternative:
  - 1. ukoliko postoji mogućnost banka će sa procenjenim povećanjem stepena rizika povećavati obim i stopu kapitala;
  - 2. ukoliko nije u mogućnosti da povećava obim i stopu kapitala, prestrukturiraće plasmane prema manje rizičnim ili čak nerizičnim plasmanima.
- Stepem adekvatnosti kapitala u određenom trenutku ili periodu uslovljen je dejstvom sledećih varijabli:
  - 1) stope profitabilnosti,
  - 2) nivoa dividendi,
  - 3) stope rasta aktive,
  - 4) postojeće stope kapitala prema aktivi.

- I pored izuzetnog značaja kapitala banke, stopa kapitalizacije je samo posredni indikator sigurnosti banke, dok se pravi uvid o sigurnosti banke dobija na osnovu uvida u performansnu poziciju pojedinačne banke.
- Radi se o:
  - 1. kvalitetu poslovne politike banke;
  - 2. likvidnosti aktive;
  - 3. tokovima ukupnog i neto prihoda;
  - 4. kvalitetu i sposobnosti osnivača banke;
  - 5. potencijalnoj varijabilnosti depozita;
  - 6. kvalitetu operativne procedure;
  - 7. sposobnosti banke da zadovoljava finansijske potrebe optimalnih ekonomsko - finansijskih područja;
  - 8. visini troškova banke.

## **2.4.9. Izvori formiranja kapitala**

### **2.4.9.1. Interni i eksterni izvori formiranja kapitala**

- Postoji opšta zakonitost da u uslovima globalne privredne ravnoteže postoji ravnomeran rast nominalnog društvenog proizvoda, ukupnih bankarskih izvora i kapitalnih fondova kao specifičnih izvora.
- Izvori formiranja potrebnog obima i stope kapitala mogu biti:
  - interni i
  - eksterni.
- Relativni značaj internih ili eksternih izvora zavisi od veličine i lokacije banke.
- Značajan faktor koji utiče na veći ili manji značaj internih izvora u funkciji kapitala može biti odnos poreske politike prema dividendama akcionara.
- Navedene usklađene ravnotežne stope u stvari efektuiraju relativni značaj pojedinih izvora formiranja kapitala: 1.ostatak neto prihoda banke (neto prihod umanjen za isplaćene dividende); 2. prodaja akcija i 3. kreiranje instrumenata zaduženja (eksterni izvori).

## 2.4.9.2. Tržišni izvori formiranja kapitala

- U bankarskoj teoriji je razvijeno nekoliko veoma rafiniranih strategija upravljanja kapitalom banaka.
- Tržišni izvori formiranja primarnog kapitala (osnovnog) jesu:
  - 1. zajednički stokovi (common stock),
  - 2. trajni preferabilni stokovi (perpetuai preferred stock);
  - 3. konvertibilni preferabilni stokovi (convertible preferred stock),
  - 4. preferabilni stokovi sa prilagodljivim stopama prinosa (adjustable - rate preferred stock).
- Obim i stopa kapitala su pod stalnim eksternim monitoringom i supervizorstvom centralne banke i njenih kontrolnih institucija, što je u funkciji stabilnosti bankarskog sistema.